

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

1923-рэ ильэсүм
гээтхалэм
къыщегъэжьгаау къыдэклэ

№ 179 (21192)

2016-рэ ильэс

БЭРЭСКЭЖЬЙИ
ЮНЫГЬОМ и 21-рэ



Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъээзет



Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу Тхъакъуынэ Аслъан Дунэе научнэ конференциеу «Богослужебные практики и культовые искусства в политическом регионе» зыфиорэм хэлажъэхэрэм тыгъуас алыклагъ.

Урысые научнэ фондым илэптигэлжүүкээ юфхъабзэр юнныгээ и 19 — 21-м Адыгэ къэралыгью университетын щырагъякоокы. Дунэе конфессие шъхъаэхэм яхъэлтэу шыкээ ыкчи якультовэ искусство, цыфхом шошхууныгъэу ахэлхэм яхъигээ юфхъохэм конференцием хэлажъэхэрэр атегуашыиэштых.

Юфхъабзэм хэлажъэх Абхазын, Белоруссием, Герман

нием, Грузиим, Италием, Молдовэм, Румынием, Францием ыкчи Урысыем ишњольпир зэфшъхъафхэм къарыкыгъэх богословхэр, искусствоведхэр, тарихъяэхэр, культурологхэр, философхэр, этнографхэр.

АР-м и Лышъхъэ дэжъ къеблэгъяэх Адыгэ къэралыгью университетын иректорэу Хувнээго Рещидэ, богословиэмкэ докторэу, искусстввэхэмкэ докторэу, профессорэу, аббатэу

АР-м и Лышъхъэ конференцием хэлажъэхэрэм алыклагъ



Бернард, тарихъ шэнэгъэхэмкэ кандидатэу, гуманитар ушэтынхэмкэ Абхаз институтын научнэ юфхъеу Руслан Барцыц, протодиаконэ Александр Кедровыр.

АР-м и Лышъхъэ хъакъехэм шуфэс гүшүэхэмкэ зафигья-

зээз, лъэпкъ ыкчи дин зэгурьоныгъэр гъэлтэгъэнэм фэш миш фэдэе научнэ конференцием язэхэцэн мэхъанэшко зериээр къыхигъэшыгъ.

— Узэкъотын, мамырэу ыкчи узэгурьоупсэун зэрэфаар динхэм зэкэми къало. Аш къы-

хэкъыкъэ лъэнэкъо зэфшъхъафхэм юф ашызышээрэ шэнэгъэлэхъэр зэдэгүүшүэнхэм, творческэ ыкчи научнэ зэпхынгъэхэр гъэлтэгъэнхэм мэхъанэшко ил. Лъэлкъ ыкчи дин зэгурьоныгъэ зэргиль Адыгэ им мыш фэдэ юфхъабзэр щызэхэпшэнхэмкэ чыпэ анах дэгьюо сэлтэйтэ, — къыгуагъ Тхъакъуынэ Аслъан.

АР-м и Лышъхъэ игушиэхэм къээрэугъоицхэм дырагъештагъ. Дин зэфшъхъафхэм язэпхыныгъэ гъэлтэгъэнэм, цыф лъэпкъхэр зэгурьохэу псэунхэр пшъэрэль шъхъаэу зэрэшгыр къэгүүшгээшэштагъ.

Конференцием доклади 100 фэдэз къышашыт, ахэм ашыщэу 60 фэдизир къыхаутыт. Аш фэдэ аэрэ тхъильэу къидагъэшгээ АР-м и Лышъхъэу Тхъакъуынэ Аслъан шуухъафтынэ ратыгъ.

ТХАРКЬОХЬО Адам.
Сурэхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

«Единэ Россияр» апэ ит

Юныгъом и 18-м Адыгэ Республикэм и Къэралыгью Совет — Хасэм идепутатхэм яхэдзынхэу щыгъяэхэм партиеу «Единэ Россием» процент 61,4-рэ къашырихыгъ.

АР-м хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие къызэртигъэмкэ, джащ фэдэу партийнэ спискэхэмкэ, республикэм и Парламент хэхъагъях: КПРФ-р — процент 14,4-рэ, ЛДПР-р — процент 13, «Справедливая Россия» зыфиорэр — проценти 6,4-рэ. Партиеу «Урысыем и коммунистхэр» зыфиорэм хэдзаклохэм япроценти 2,3-рэ фэдизмэ дырагъештагъ.

Пэшорыгъэш зэфхъыссыжьхэм къызэрэгъэлтэгъяагъэмкэ, Мьеекъуапэкэ зы мандат зиэ койхэмкэ хэдзынхэм ашытекко гъэхэ единоюсс 8-р ыкчи ЛДПР-м изы лыкло АР-м и Парламент хэхъагъях. Ахэр: Сапый Вячеслав, Андрей Гетмановыр, Владимир Овчинников

ыр, Пэнэшь Къэпллан, Алексей Корешкинэр, Кіэрэшэ Андзаур, Къулэ Аскэрбий, Сергей Погодинэр, Сергей Белокрыс.

Шыгуу къэдгъэйжын, АР-м и Къэралыгью Совет — Хасэм депутат 50 хэтыншт. Ахэм азыныкъо партийнэ спискэхэмкэ, адрэхэр зы мандат зиэ койхэмкэ хадзгъяэх. Мыекъуапэ пштэмэ, амакъэ атынымкэ фитынгъэ зиэ нэбгырэ мини 130,4-у атхыгъэм щыгъяэхэм къяклоягъэр хэдзэкло мин 53-м ехъу е процент 41-м кіэхъэ.

Мы мафэм УФ-м и Къэралыгью Думэ идепутатхэри Адыгэим щыгадыгъяэх. Республиком щыпсэурэмэ япро

коноваловар ящэнэрэ хъугъэ. «Единэ Россием» ирэгиональнэ партийнэ списокэу АР-м и Лышъхъэу Тхъакъуынэ Аслъан зипашэм хэдзэкло 108778-мэ е процент 59,45-мэ дырагъештагъ. Адрэхэр мырэущтэу атегошагъэх хъугъэ: КПРФ-м — 24456-рэ е процент 13,37-рэ, ЛДПР-р — 23158-рэ е процент 12,66-рэ, партиеу «Справедливая Россия» зыфиорэм — 8833-рэ е проценти 4,83-рэ, «Урысыем и коммунистхэр» — проценти 2,23-рэ, пенсионерхэм япартие — процент 1,35-рэ, «Родинэм» — процент 1,13-рэ. Хэдзынхэм зэкээмки

партие 14 ахэлжагъагь, ахэм ашыщэу 7-мэ якъэгъэлтэйхонхэрэ зы процентын кіэхъаъяэр.

УФ-м и Къэралыгью Думэ идепутатхэм яхэдзынхэу Урысыем щыкъуагъэхэр зэкээ пштэхэмэ, пэшорыгъэш зэфхъыссыжьхэм къызэрэгъэлтэгъуагъэмкэ, партиеу «Единэ Россием» процент 54,2-рэ фэдиз, КПРФ-м — процент 13,34-рэ, ЛДПР-м — процент 13,15-рэ, «Справедливая Россия» — проценти 6,22-рэ рахыгъ. Амакъэ атынымкэ фитынгъэ зиэхэм япроцент 47,8-рэ голлованием хэлжагъагь.

(Тикорр.).

Шуухъафтынхэр афашыгъэх

Юныгъом и 18-м щыгъэ хэдзынхэм къяклоигъэх эхдээжло нахыжъхэм лытэнгъэ афашыгъэ шуухъафтынхэр аратыгъэх.

АР-м хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие къызэрэштагъэмкэ, зымаа зытыгъэ нахыжъхэм зыныбжь ильэс 90-м нэсгъэхэм зэ-

кэми шуухъафтынхэр аратыгъэх. Мы ныбжыым къыхиубытэрэ нэбгырэ 1800-рэ фэдиз Адыгэим щэпсэу, ильэс 100 къэзигъэшагъэр нэ-

гырэ 58-рэ. Ныбжышхо зиэ цыфхэр ежь-ежырэу хэдээзилэхээ чыпэхэм къяклоигъэх къяхыльхээ, аш пае хэдзынхэмкэ чыпэхэм ялъялохэр ахэм адэжь къягъэх, яунэ исхэу зыдьрагъештэрэ кандидатурахэм е партиехэм амакъэ афатыгъ. А чыпэ дэдэми шуухъафтынхэр ашаратыгъигъэх.

Непэ дунаир зэшьзыгъэкъуагъэр, араб (быслымэн) дунаим ышъхъэ резыгъехъыжъэжыгъэр Америкэм иполитикэми, брысырышкоу къэхъугъэр исьлам динир зылэжжырэ лъэпкъхэм арапхы. Етланэ цыфхэм ашъхъэ зэрэшүаҳырэр ар зышлэхэрэм ягуапэу кызэррагъэльягъорэм «сыдэу жъалымыха, динэу алэжжырэми кыубытыхэрэп, хъауми а динир жъалымыгъэм кыифэджа, исьлам динир зэонир зиклэсэ динэу щита?» уегъяло.

Непэ цыфлъэпкыр анахь зыгъэгумэкіэу, щынағъор кызыпкырыкырэр радикальнэ исьамыр ары. Аш фэгъэхыгъэу гүшүігэту тшыгъэх тиреспублике щызэлъашірэ шіэнныгъэлжъхэм, динлэжъхэм ашыщхэр. Ахэм ашыщ тарихъ шіэнныгъэхэмкіэ доктореу Пэнэшту Аскэр. Тызыгъэгумэкырэ упчіэхэм яджэуапхэр аш кытыжыгъэх.



«Тхъэр зы, шъузыфэе динир къыхэшьух, шъуфаемэ, чылышым, шъуфаемэ, мэ-щытым шъукIу, ау тыдэ шъукIоштми, шъугухэр къэбзэнхэ фае» ыIоштыгъ Пегъымбар Мыхъамодэм.

тъэблэгъэйэнхэ фае. Ашкэ амалышу хүүщих обществен нэ организациехэу нахьижхэм я Совет, Адыгэ Хасэр, Ны Хасэр — сыйдрэ обществен нэ движении хэт цыфхэу республикэм мамыр нынга илчнын мэ зежьагээр Америкэр Ирак зехье ары. А лъэхъаным араб къэралыгъо пащэхэм ашыщ хэр аукыгъэх, тырадзыгъэх. Америкэм пэуцужыгъэ къэралыгъуадзэхэу зэхакуягъэхэм къялыжыгъэхэр ары ИГИЛ-м лъапсэ фэхъугъэхэр. Америкэм политикэу зэрихъэрэм пэшүе клоэр куячэу ар къэхъуг.

Европэм араб цыфэу къи-
хъагъэр зэригүпсэфыхъащым
ехыллаагъэу къэллон хъумэ, ар
лоф къызэрыкlop. Сыда пюмэ
Европэм уасэ зыщирафашырэ
зекlyаклэм, псэуклэм зызэб-
лихъугь. Ахэм арабхэм амыш-
тэныбэ ахэт. Гүщылэм пае, гей-

Щынагъо щымы! Э ФЭДЭМИ...

Непэ цыифлээпкъым гуме-
кыгьбо — щынагьо къыфэзы-
хырэ радикальэ испльамым
утегущын зыхъукэ, испльам
диным ылъапсэ къышебгъэжъэн
фае. «Ислъам динир зэоныр
зикэсэ дина?» олошь, ар дин-
ным икъежъаплэ пшъэрэлыэ
илагъэм диштэрэп. Ислъам
динир, зэралорэмкэ, зэхэзы-
щаgъэр, зыгъэпсыгъэр Пегъым-

исльам диныр къызээрхъягъэр Дагъыстан ары. Я 910-рэ ильэсүм ислъам диным изехъаклохэр Дагъыстан «Дербент къелапчъэхэр» зыфилоу ит чыпшем дэжь кылхъэхи, кыншцуугъяэх. Ау псынкіэу динир дагъыстан лъялкъхэм аштагъэп. Ислъам диным кынфеджэрэ цыифхэр (проповедникхэр) алеу 945-рэ ильэсүм Дагъыстан кылхъягъэх. Ара-

ТиньбэжсыкIэхэр Iушых, ау Ioф адэшиIэн, ахэм япIоштыр пиIэн фае. Нахь пасэу едгъяжсэ къес нахь дэгъу. Сэ сишиIыкIэ, «Основы мировой религии» ыIоу курс гурьт еджсанIэхэм ачIэлтымэ дэгъу.

бар Мысхамодэр ары, зыбызэхицагъэр Аравиер ары. Бепунхэр ыгъюихи къэралып-о

вие пшэхъо шьофхэм ашыпсэ-
ухэрэм афэдагъэхэп күшхъе-
чэсхэр. Зытетым тетэү динир



ыгъэпсы зэхъум, лъэпкъхэм къариуагъэм ащищ: «Тхъэр зы, шъузыфэе динир къыхэшъух, шъуфаем, чылысым, шъуфаем, мэштым шъукly, ау тыйдэ шъуклоштми шъугухэр къэбзэнх фае». Етланэ «исльям динир зэоным фэщаага?» зыфиорэм иджэуапэу мэхъу Пегъымбарым «лашэ шъуыгъэу зими шъутемыбан, ау къышуутебанэхэу, шъузычэс унэхэр ахъункIэхэу, шъуисабыйхэр аукихэу, шъуишхъэгъусэхэм шъхъакло къарахы хъумэ, джащигъум шъяюжь» ылощтыгь. «НэмыкI динхэр зылэжхэрэм шъуямызау, мамырэу шъузэдьший, Тхъэр зы» ариоштыгь.

Аравиаiem зэрэшштагъэм фэдэү
ахэм псынкIеу ябгъештэнэу
щытыгъэп. КьюшхъэчIэсхэр зэ-
рыгсэухэр шэн-хабзэхэр кын-
дэлпльтигэнхэ фэяньэ. Ильяси-
шье пчыагъе тешшагъ ежь кью-
шхъэчIэсхэм къяклоу диным
хэлтир къыхахызэ аштэным.

Араб дунээ зэйлийн оныр кызыгжьагъэр Америкэр Ирак зехъэр ары. А лъэхъаным араб къэралыгъо пацхэм аишигхэр аукыгъэх, тырадзыгъэх. Америкэм пэуцужыгъэ къэралыгъуадзэхэу зэхакью-тагъэхэм къялышыгъэхэр ары ИГИЛ-м лъансэ фэхүүгъэхэр. Америкэм политикиу зэрихъэрэм пештүкдор эхийн ар къэхъугъ.



хъанэ езытырэр ныбжыкIэхэм
адэлэжьэн фае.

Къуаджэхэм нахьыбэрэ та дахьэу цыифхэр зыгъэгумэкы хэрэр зэдгъашэхэмэ, иштуагъэ къэклошт. Тхъэр чыжьэу щылэу ежь мыш щытэу, Тхъэмрэ ежкыррэ азыфагу укъэбзыгъэн фаеу зылорэр тэрэзэп. Сыддин олэжкыими, угу къэбзэнэу щыт. Тхъэм узэрельэүрэмрэ уидунэететыкілэрэ зэтэфэн фае

ТыныбжыкІэхэр Ышых, аулоф адэвшIэн, ахэм япIощтырьшишIэн фае. Нахь пасэу едгъа.

парадхэр, хъульфыгъэр хъульфыгъэм зэрэдэгсэурэр е бзылъфыгъэм бзылъфыгъэ къынзэрэхихырэр ислъям динимыштахэрэп. Аш нэмых! эу Европэм щыгсэухэрэм яшэн-зекуяк! эхэм диним къыримыгъэк-урабэ ахэт.

Мыш икылхэу зэуякло Сирием клохэрэм язекlyakлэ лъапсэу илээм ехыыллагъэу къэлгьошлон. Сэ сишшошыклэ, диншшошхъуныгъэу тиlэр зэрэмаклэр ары ащ лъапсэу илэр. Янэжь-ятэжхэм ячыгухэр къэ-

Адыгагъэри шариатри зэхэтэу неп динир адыгэхэм алэжьы. Аиц «народнэ исьламкIэ» еджсэх, аиц фэдэ термин къэхъугъ. Ау исьлам динир аиц фэдэу зылэжжыхэрэм апэуцуужьырэ кIуачIэ ѹыI, аиц «радикальнэ исьлам» раIo. Лъэнткъ шэнхэр къыдамылтытэхэу динир «къабзэу» зылэжжыхэрэм джары арагорэр.

жээ къэс нахь дэгүү. Сэ си-
шлөшлүкэ, «Основы мировой
религии» үйл курс гурьт еджа-
плэхэм ачлэльымэ дэгүү.

пхэж ачилгын дэгүү.
«Щынагъо щылэп» тэломи, ар
кызыдзкиштыр пшлэштэп. Марь
ильэссыбэм кыкылоц Узбеки-
стан илэшгээз Каримовым кээ-
ралыгьзор ыгъедэуягь, цыфхэр
дээюу ыыгъыгъэх. Ау Совет
хабзэм игъом союзнэ респуб-
лихэр агъэспыхэ зэхъум, льэп-
кыхэр зэрэзэхэсхэм емыльти-
тыгъэу гунаапкъэхэр гошигъээ-
хугъягъэх. Ащ рымыразэхэр
щылэгъэх, арышь, ар зыгъеф-
дэн цыфхэр къехъунхэ ыльэ-
кышт. Ащ тетэу щынагъор
Кавказ имызакъоу, Гурит Ази-
ем икъэралыгъохэм къары-
кынкыи пшлэштэп.

Араб дунэе зэшыкъоныр кынкинкүй түштэгэн.

СИХЪУ Гоощнагъу.

УНЭ-КОММУНАЛЬНЭ ХЪЫЗМЭТЫР

Шэны зэрэхъугъэу, ильэс къэс къэкорэ кымэфэ льэхъаным зэпыу фэмыхъоу фэло-фашлэхэр цыифхэм ыкли социальнэ объектхэм афэгъецкэлэгъэнхэм фэш коммунальнэ хъызмэтым ипредприятиехэм гъэцкэлжын ыофшлэнхэр гъэмафэм ащэкох. Къэлэдэсхэр пстэуми анахъэу зыгъэгумэкхэр фабэмрэ псымрэ зэпыу афэмыхъоу къаіеклагъэхъанхэр ыкли общественнэ транспортным иофишлэн дэгьюу зэхэцгээнхэр ары. Джыри зэ шъугу къэтэгъекыжы тарифхэм яхыллэгэе тхыгъэу тигъэзет къыхиутыгъагъэм фабэм пае къэкорэ кымамфэм ттыштыр нахыбэ зэрэхъущтыр кызэрэштыр огъагъэр. Сыда пломэ тарифхэм яхыллэгэе зэхъокыныгъэхэм зэрагъэнафэрэмкэ, джы фабэм ыуасэ зыттыштыр ар кызыйтфатуущыре пальэр ары нынэп.



бытагъэу штэн хүмэ, аужырэ ильэсийчим гъэцкэлэжын ыофшлэнхэм ыкли ящикигъэ ма-териалхэр къэшэ-фыгъэнхэм пред-приятием сомэ мил-лион 63-м ехъу пэуигъэхъагъ. Ащ щыщэу сомэ мил-лион 19,6-р предпри-ятием кылэжыгъэ мылькум къыхагъэ-кыгъ.

Гъогухэм язытет бэкэл елтытыгъ кы-



Агъэнэфагъэм инахыбэр агъэцкэлжыгъ

Коммунальнэ хъызмэтым ипредприятиехэм кымэфэ ыофшлэнхэм зыфэгъэхъазырыгъэнхэмкэ шлагъэу ялхэм зашыдгэгъуазэ штоигъоу джырэблагъэ зыудгъэклагъ Адыгэ Республикаем псаөльшынымкэ, унэ-коммунальнэ

Іоныгъом и 15-м ехъулэу ашыгъэ зэфэхъысыжъхэм на-фа кызэрашыгъэмкэ, ком-мунальнэ хъызмэтым иотрас-ле зэфэшхъафхэр зэрэфэ-хазырхэр мыш фэдэх: унэ фондыр процент 96-м, ко-тельнэхэр процент 93-м, фэбэрькыуаплэхэр процент 94-м, псырыкыуаплэхэр про-цент 98-м, муниципальнэ энерогохъызмэтыр процент 95-м, газ хъызмэтыр процент 97-м анэс. Унэхэм фабэр аратэу заублэшт пальэр къэ-сыфеклэ адэр къэнэгъэ ыофшлэнхэри зэраухыжыщхэм ыкли ифэшьошэ паспортхэр кызэрэдахыщхэм ухырэхъышжынэу щытэп.



мэтыр процент 95-м, газ хъызмэтыр процент 97-м анэс. Унэхэм фабэр аратэу заублэшт пальэр къэ-сыфеклэ адэр къэнэгъэ ыофшлэнхэри зэраухыжыщхэм ыкли ифэшьошэ паспортхэр кызэрэдахыщхэм ухырэхъышжынэу щытэп.

Министерствэм изэфэхъысыжъхэм кызэралуатэрэмкэ, Адыгэ Республикаем и Къэралыгъо унэ инспекции унэ клоцхэм арьт газ оборудованием иофишлэн цынгэйончбуу тэгсыэйнхэм ехыллэгэе ултэклунхэр зэ-

хещэх, шэгъээн фаеу щытхэр зэрагъэцэ-кэлжхэрэм льэппльэ.

Предприятием ипащхэм кызэралуагъэмкэ, къалэм дэт фэбэрькыуаплэхэм якыхагъэ километри 150-рэ мэхъу. Ащ щыщэу километри 112-рэ йоныгъом и 15-м ехъулэу агъэцкэлжыгъ.
Зэхэубытагъэу штэн хүмэ, аужырэ ильэсийчим гъэцкэлжын ыофшлэнхэр зэшлэхъыгъэнхэм ыкли ящикигъэ материалхэр къэшэфгъэнхэм предприятием сомэ миллион 63-м ехъу пэуигъэхъагъ. Ащ щыщэу сомэ миллион 19,6-р предприятием кылэжыгъэ мылькум къыхагъэ-кыгъ.

Нэмикл къэбархэм та-рыгъуазээ, республикэм икъэлэ шхъялз кымафэм зыэрэфигъэхъазырэром игуу къэпшил хүмэ, къэуагъэмэ хүшт. Мын-къуалэ ыофшлэн дэхэклэе зэрэцгэлжэхъагъэр. Гүшүэл пае, йоныгъом и 15-м ехъулэу ашыгъэ зэфэхъысыжъхэм нафа кызэрашыгъэмкэ, коммунальнэ хъызмэтым иотрасле зэфэшхъафхэр зэрэфэхъазырхэр мыш фэдэх: унэ фондыр процент 96-м, котельнэхэр процент 93-м, фэбэрькыуаплэхэр процент 94-м, псырыкыуаплэхэр процент 98-м, муниципальнэ энерогохъыз-



ыкли гъогу хъызмэтихэмкэ и Министерствэ ЖКХ-мкэ и Гъэорышлапэ ипащэу Ныбэ Рустлан. Мыш кыкэллыклоу ащ кытфилотагъэхэм шъуа-шытэгъэхъуазэ.

— Адыгэ Республикаем иминистрэхэм я Кабинет 2016-рэ ильэсийм жыонгыуаклэм и 27-м номерэу 111-р зытэтуу къыдигъэкыгъэ унашьомкэ ыухэсигъ 2016 — 2017-рэ ильэс кымэфэ льэхъаным зэпыу фэмыхъоу коммунальнэ хъызмэтым иофишлэн зэхэцгээнхэм фэш къалхэм ыкли рай-



Гъэмэфэ мэфэ ошухэр кызыфагъэфедэхээз къалэм игъогуш организациехэм мы ильэсийм асфальт зытель гъогу километри 9-м ехъу ыкли льэсрыкло гъогухэр агъэцкэлжыгъэх. Зэкэмкли аужырэ ильэситум къалэм гъогу километрэ 15-м ехъу щагъэцкэлжыгъ. Джащ фэдэу мыгъэ общественнэ транспортным икъэуцуплэхэм аулыгъэ бгъагъэхэр къэхэмкэ зэблахъугъэх, къалэр зэтэгъэпсихъэгъэнхэм ылъэныкъох нэмикл ыофшлэнхэр агъэцкэлжыгъ.

мэфэ льэхъаным общественнэ транспортным иофишлэн зэрээхэцгэштэйр. Ар къыдилытээ, гъогухэр гъэцкэлжыгъэнхэми аужырэ ильэс зытгум къэлэ администрацием мыльку шууклае пэуигъэхъагъ ыкли гъогу бэклэе дэгью агъэцкэлжыгъ. Мы ильэсийм къэлэ гъогухэр гъэцкэлжыгъэнхэм бюджет мылькуо сомэ миллионо 150-м ехъу пэуигъэхъагъ. Мыекъопэ къэлэ администрацием унэ-коммунальнэ хъызмэтихэмкэ и Гъэорышлапэ ипащэ игудээу Александр Лебедевым кызэрэтиуагъэмкэ, гъэмэфэ мэфэ ошухэр кызыфагъэфедэхээз къалэм игъогуш организациехэм мы ильэсийм асфальт зытель гъогу километри 9-м ехъу ыкли льэсрыкло гъогухэр агъэцкэлжыгъэх. Зэкэмкли аужырэ ильэситум къалэм гъогу километрэ 15-м ехъу щагъэцкэлжыгъ. Джащ фэдэу мыгъэ общественнэ транспортным икъэуцуплэхэм аулыгъэ бгъагъэхэр къэхэмкэ зэблахъугъэх, къалэр зэтэгъэпсихъэгъэнхэм ылъэныкъох нэмикл ыофшлэнхэр агъэцкэлжыгъ.

СЭХҮҮТЭ Нурбай.



Инспектор шъхьаэм зэрищаагъ

Хабзэ зэрэхъугъэу, бжыхъэ мазэм иублэгъум апэрэ классым ихъагъэхэр лъэсрүкённым ишапхъэхэм ахагъэгъуазэх. АР-м гъогурыкённы щынэгъончъэнымкэ инспектор шъхьаэм Александр Курпас республика гимназиим мыгъэ чэхъэгъэ нэбгыри 120-р Мыекъуапэ иурамхэм къарищэхи, Зэкъошныгъэм игупчэрицэллагъэх.

Мэфэкл линейкэм хэлажъэхэрэл Александр Курпас шуфэс къарихыгъ, тъогурыкённым къыхэхъэгъэ къэлэцыклихэм шлок имылэу шапхъэхэр зэрагъэцкэнхэ фаер къафиолотагъ ыки щынэгъончъагъэ ягъогогуунэу афэльэуагъ.

Къэзэрэугоигъэхэр клоуным, «нэфрыгъуазэм», «зебрэм» ыки къэлэцыкли къэшьокло купэу «Шпаргалка» зыфиорэм агъечэфыгъэх. Апэрэ классым Ѣеджэхэрэл шархэр, къэнэфырэ лэхъухэр, мэфэпчхэр (календархэр) аратыгъэх.



ЩЭШЭ Щамсэт

АДЫГЭ ЛЪЭПКЬ ЛЪАПСЭХЭР: «Нарт» эпосын иофонхэр

(Къызыкэллыкъорэр
Іоныгъом и 14-м
къыдэкъыгъэ номерим ит).

Эпосын игерой шъхьаэмэхэм зэу ашыцш наарт Саусырыкъо, эпосын инэмъкырые лъэпкь версиехэм ягерой шъхьаэмэхэр нэмъкырынхи альэкъыщ. Усэ текстхэр анализ тшыхээз, тэ эпосын иусэ культурэ иунэе нэшанэхэр къыхэдгъэшынхэм ыуж титыщт. Эпосыр циклэцклюе герой шъхьаэмэхэм къяшэкъыгъэхэр, къатегушилээзэ зэтеутыгъэу гъэпсыгъэ. А циклэхэр бэ хъухэрэп, ушэтаклохэм циклибл къыхагъэушхъафыкъырэр. Шыпкъе, А. Хъэдэгъяллэм а циклэхэм япчагъэ 31-у етхы, ар юфхэм язынет тифахэрэп. А. Алиевам къызэриушыхъатырэмкэ, «Нартхэм» ятомибл нартхэм зыкли афэмыгъэхыгъэ текстхэр адэтых. Саусырыкъо фэгъэхыгъэ таурыхъыбэри (вариантыбэр) зэфэдэ пюми хъущт ыки джашкъыхэлэу вариантахэу плътнхэ плъэкъыщхэп. Хэгъэгу зэфэшхъафхэм ашыцш ушэтэкло зэфэшхъафхэм Клуб щэбана къашигъоигъэ материалхэр арх тэ анахъэу йаубытылэ тшыщхээр (тишетынхэмкэ тыкъызылкырыкъыщтыр), ау нэмъкыхэри дгъэфедэштых.

Ильэс мин пчэгъабэклэ узэккэлэбэжьмэ арь нартхэр зыщиагъэхэр — лэжыгъэ къагъэкъыщтыгъ, былымхэр ахуултыгъэх, шэкённым пылыгъэх, ячыгу къатебэнэрэ пыйхэм ащаухумэштгъэх. Эпосын ахэр зэккэ къышулатых. Ашхэт героибэм якъэхъукъэ ямышыкъэ хяламэтэу гъэпсыгъэ, къочхэ лыг ахэль, лыххужыхъ, щынэр зыфэдэр ашлэрэп, акылышох, природэм имыхъомышэхэм ябэнжынхэр акылачэ къехы. Ау ахэм джаш фэдэу ахэлых цыф къызэ-

рыклохэм ахэпльэгъонхэ плъэкъыщт нэшанэхэри — гушонхи, къин ашэчыни, шу альэгъуни, гухъэ-гужь зыгорэм фыря-їени, шулъэгъуныгъэм, зэконошыгъэм афэшыпкъэнхи альэкъыщ, ахэм ашыцхэм къумалыгъэ зерхэх, мэхагъэ къахэфэ, зыими ымыгъэгумэкъынхэ альэкъыщ, нартхэм азыфагу иль зеклокъэ-шыкъэхэм яшапхъэхэр аукъохеуи урхыллэ. «Нарт Саусырыкъо ипчиналъ» орэд гъэпсыкэ зилэ таурыхъэу щыт, нартхэм зэхальхъэгъэ анах усэ инхэм зэу ашыц. Вариант пстэуми (ахэр пшы пчагъэ мэхъух) зэфэдэ чыпладэр, зэфэдэ сатырхэр къахэфэх, зэтемыфэхэрэхэр анах зыхэпльягъохэрэр поэтическэ, Ѣэрьо амалхэр нахь маклэу е нахьыбэу ашыгъэфедагъэ зыщыхъулерэр арь. Арыш, Сэтэнае ыкъо зыфи-пүгъэр нартхэм азыфагуки анах шхъаэ щыхуныр арь ыкъи аш тэгъэпсыкъыгъэ иль къызээс (ынбыжъкъэ) нартхэм яхас ыгъэкъуагъ зэккэ нартхэмкэ анах мэхъанэшхозиле юфыгъохэу зытегушилэхэр къызэригъэшлэнхэу. Лытэнэгъэрэ шхъэклафэрэ фишизэ, зэккэ нартхэм акъо, ялпурэу еджээ, аш Саусырыкъо зыфегъазэ:

— Нарт Саусырыкъу!
Саусырыкъоу тикъан,
Саусырыкъоу тинэф,
Пчэмэлуфэр зиашуу,
Ашьор зиджэнэкоки,
Лылпсыр зипэлошыгу,
Ешыгуор зичат,
Пызыутэр зипчышхъ.

(Бжъэдигъу текст). Героим и образэу гутиныгъэшхо къыпхэзэйлхъэрэр эпическе пэублэм къышеты; ашкэ къызыфагъэфедэхэрэр эпитет-характеристикэ заулэр арь. Зигуугу къетшыгъэ бжъэдигъу текстым къышыдгъэлэгъуагъэхэм афэшхъафэу къэбэртэе текстым джыри эпитет заулэ къышеты:

Сосрыкъуэ ди къан,

Уэ ди къану ди нэху,
Зи мыуэхур дыщафэ,
Афэр зи джанэ куэш!,
Дыщэр зи пыэ шыгу,
Зоощууаэри мэшэс,
Хъэскэлэ-маскэлэ зэдоль,
Быймэ я шхыгъэм зыредээ,
Хэдээкъэнри и джаташ,
Нартхэ я джатэ ироджагу,
Нартхэ я джагууэ дыздэ-
клиэм,

Къандыжыттыр зэпышылти зырамыку,
Табынкуми зафиздээшт.
Шыблэ вышыу согтуухъуэ
Си лыххури изысктулаш
Нартхэ я щашхъэ къуат-
хуэр
Уафапщэм къынызогъэс.
Щылъэм къынэмисыжу,
Сыкъоэри къызобыдых.
Сосрыкъуэ лы къуапцэ,
Лыпци гъушилээ,
Емынэ шу.

(Къэбэртэе текст).

Зэрэшьульэгъоу, аужырэ текстыр нахь къых ыки эпитетхэу (определениехэу) шэнзеклүаклэхэр къэзийгэлъягъохэрэри нахьыбэх; нафэ къызэрэтфэхъурэмкэ, бжъэдигъу текстым хэмитэу, къэбэртэе текстым къыхэфэрэ Саусырыкъо дышье луданэлэ зышигу идыкыгъэ пэло къых щыгъыгъ, ар хэти фэмыдэу лыххужь теплэе илэу зэхэлтигъ, лыблэнагъэ хэльэу пийхэм атебанэштигъ, ичата хэх хашхуэрэум фэдагъ, шыблэ папкэу гъуацоштигъ, илыххужуныгъэ къызэригъэлъягъоштигъ юфыкъэ — джащ фэдэу бэ шуашыгъэу къыпильхъэрэр, ахэм ашыцхэм мыхэри: «Саусырыкъо лы къуапцэ, ынэхэр гъучым фэдэх, ыпэ къифэрэр зэккэ зэхэзыхъутэрэ дзэклоп шыу», ахэм анэмъкхэри. Метрикэритмикэ лъэнэкъомкэ укыкын хъумэ, зэфэшхъаф диалектхэмкэ юшэ вариантахэр зэккэ пюми хъунэу зэфэдэх — силлабический сэсэгээзэйлхъэрэр эпитет-характеристикэ заулэр арь. Зигуугу къетшыгъэ бжъэдигъу текстым къышыдгъэлэгъуагъэхэм афэшхъафэу къэбэртэе текстым джыри эпитет заулэ къышеты:

Сосрыкъуэ ди къан,

дэжьым лъэшэу щыгъэтигъ, стилем гушуацьэ хэль ыки зэкулжьэу ар гъэпсыгъэ. Эпосын иусэ вариант пстэуми а нэшанэр зэфэдэу къахэцы.

Рифмэхэр гъэпсыгъэнхэм, зэрищыкагээм тетэу сатырхэм макъэхэр гохъэу къахэу-къхэу зэгъэкугъэнхэм, героим е къэзийуатэрэм мэфэкл э зэлүкэлэ псалтьэм фэдэ къызэршырэм къашыхъатырэр эпосыр усэзэхъельхъанымкэ анах ижырэ шыкъэхэм зэряхыгъэр арь (макъэхэр зэтефэнхэр, макъэхэр къыккэлэтийкынхэр). Сыд пае усэхэр къеху-хэра? Аш фэдэ упчэлэм сидигуи уежэнэу щыт. Къызыкэхъуэрэр цыфым орэд къынэм шоигъошь арь: сид фэдэ орэди усэхэр арьба лъапсэу илэр. Шыпкъэ, мырэущтэу хъоуи мымаклэу къыхэцы: композиторым орэдышъор (мэкъамэр) къыхехьшь, еланэ шапхэр поэтым ретышь, аш усэхэр зэхэльхъэх. Арь паклошь, арэущтэу музыкэм (мэкъамэм) апэрэ лъапсэу сидигуи фэхь. Ритмэхэр арь, аш хэлыхы музыкальные пытышьори, мэхъанэм щыщ лаххэри. Мары аш ехылгъаэуэу В. Холшевниковым ытхырэр: «Усэхэр къызыкъырхъэрээр орэдышъор арь, аш имэкъамэ (иорэдышъо) сидигъохи зэхашшэу къыхэцы. Орэдышъом хэки, гущыэр зыми емыхыгъэ искусству зэхъум, музыкальная гэээм инэшэнэ заулэ поэзием къыхэнагь. Усэ псалтьэм ымакъэхэм зэхэшшэ мэхъанэ я. Тэ къыхэдгъэхъожьмэ тшоигъуагъ: «Зэхшэл мэхъанэм имызакъо, мэхъенэ гъэнэфагы аш ил». Аллитерации шыгъэе усэр, зыфэшыри къыбгурмылоу, адигэ поэзием иунэе нэшанэр зэрэштыр арь. В. Холшевниковым мыш фэдэ щысэ къехы: «...ижырэ германские поэзием усэ пэпч ыкъоцыкъэ гущыгъитлур (нахь маклэу узэрихыллэрэр зыгушы) къызэригъягъэрээр апэрэ гущыэр къызэрэригъягъэрээр мэкъэзещэр арь...».

(Джыри
къыккэллыкъошт).

«Насыпир йаҳь мыгощ», ео адыгэ гущыіжъым. Дунаим кытхъогъэ цыиф пэпчъ насыпир къезыпесыгъэр ташхъагъ ит Тхъэшкор ары. Насыпым ухээзыхъажын, чыпіл горэхэр бгъэтэрэзыжынхэ плъекыщтэп. Игъоу ылъегъуи Тхъэм щыінъигъэм чыпіл дэгъу къыщыситыгъ, лъэкі си, сзыфэнныкъ щыіл. Ашкіл сифэрэз, насыпен къыситыгъэр зыфэдэр къызурэо, уасэ фэсэшы. Амалэу сиіл сэгъэфедэ, зигъот макъехэм, щыклагъ зиіхэм садеэ, шушынъир, дэхэоныр сипшъэриль шхъялэу сэльти. Къистефэхэрэм садеэмэ, сэри сыгукэ сэгупсэфы, сзыфэрэзэжъ».

Шушынъир ишъэриль елъитэ

Щыінъигъэм мыш фэдэ егллыкіхэр фызиэр, шушынъим, дэхэоным сидигуи фэхъазыр, гукігъушо зыхъэл къэлэ шагъор Псэйтку щыщ, Дзэл Аскэр Бечмызэ ыкъор ары. Къэл гъэпсыкіл зиіл поселкэшоу Яблоновскем щэпсэ.

Зэхшхъэгъусэхуу Дзэл Бечмызэ-рэ Хъариетрэ цыифышуухуу, шырытхэу, адигэгъэшо ахэльэу щытыгъех, якъалхэри хъалэлхэу, шэншылохуу алугъех, алэжыгъех.

Дзэлхэм яунэгъо лужуу еджагъехуу іннатэ зиіхэри, шофиш къызэрклохэри къикыгъех, шэн дахэхэр ахэльхэу къэтэдэгъех. Аш къикыгъе клаалхэм ашыщ непэ сыйкызытегушилээм сшоигъор. Ар Аскэр ары. Иныбдэгъухэм фаясигъеу клаалм цэтэдээ ил: «Як». Нахыбэр ашкіл еджэ, ежыри аш есэжыгъ. Къэлэгъаджэу шофиш зэхъум, Аскэр езгэдэжагъ, ишэн-зекъуакъехэр дэгъо сэшэх: цыиф гущыалэу щытэл, хуалыуе уахътэр ыгъаклохэр. Аскэр ятэж Ушьий Кыщыкъ ордэйтуагъ, тхыдэотагъ, къоджэ ефэндигъ, Адыгейим щагъэллэпірэ цыифу щытыгъ. Аш ифэмэ-бжымэ клаалм кытхъагъ: адигэмэ ятарихъ зэргэшшэнэм пыль, а лъэнекъомкіл макъен къыдэхъуугъэр. А шофиш ужуукил къыфэзгээзэжыщ.

Аскэр Адыгэ Республиком и Къэралыгъ Совет — Хасэм идепутат Тэхъутэмийкье районым ихэдээжэоокругуу N 24-мкіл. Хасэм икомитетэу пэсольшынным, транспортным, зэпхынъигъэм, унэ-коммуналнэ хъязмэтэйм афэгъэзагъэм шофиш щешэ. Йыкъуачи, иакъули, амалэу илэ пстэури ыгъэфедэхээ, къэлэ гъэпсыкіл зиіл поселкэшоу Яблоновскем ішпілэгъу фэхъу. Къызыхъуугъэ, зыщапулагъе Псэйткуи ішпілэгъукъ лъэлэсы. Клаалм пэсуплітүри иклас, нахь байхэу, дахэхэу, зекъуухэу хъухэмэ шоигъу, ежыри аш фэлажъе. Пэсольш предприняиу «СМУ-Капстрой» зыфилорэм идиректор игуадз. Предприняиу ини, икъутамехэр чыпіл эзфэшхъяфхэм ашылэх, ахэм непэ зэти директорым игуадзэ альэлэсы, пэшэныгъе адызэрхэе.

Шольыр фестиваль

Тхылъым игъогу ин

Урсые Федерацием культурэмкіл и Министерстве ялэпілэгъо АР-м культурэмкіл и Министерствэре Лъэпкъ тхылъеджапілэр къэцакъо зыфхъуугъех лъэпкъ тхылъым ишъолтыр фестиваль зэхашэ. Ар тхылъым имэхъанэ ыкъи ильэл къильтэхъэу гъэпсыгъэшт, «Книга — путь к взаимопониманию и согласию народов» зэреджагъехэр. Мэфекл шофтхъабзэр Мыектюпэ къэлэ паркэу М. Горькем ыцэ зыхырэм ионыгъом и 28-м, 2016-рэ ильесим сыхъатыр 10-м щаублэшт.

Зигъо шофишор анахъэу зытегъэпсихъагъэр тхылъ культурэр ялэубытлыпіл, обществэмкіл анахь уасэ зиіл лъэпкъ щылекъ шалхъэхэр ыкъи цыифыгъе хабзэр ухумэгъэнхэр, ягъешгэгъэнхэр, ахэгъщэгъэнхэр. Урсые Федерацием хэхъэр субъектхэм ялэпкъ культурэмкіл зэтэгъэуцожыгъэнхэр ыкъи мэхъанэ фашеу къэгъэгъунэгъэнхэр ары.

«Насыпир йаҳь мыгощ», ео адыгэ гущыіжъым. Дунаим кытхъогъэ цыиф пэпчъ насыпир къезыпесыгъэр ташхъагъ ит Тхъэшкор ары. Насыпым ухээзыхъажын, чыпіл горэхэр бгъэтэрэзыжынхэ плъекыщтэп. Игъоу ылъегъуи Тхъэм щыінъигъэм чыпіл дэгъу къыщыситыгъ, лъэкі си, сзыфэнныкъ щыл. Ашкіл сифэрэз, насыпен къыситыгъэр зыфэдэр къызурэо, уасэ фэсэшы. Амалэу сиіл сэгъэфедэ, зигъот макъехэм, щыклагъ зиіхэм садеэ, шушынъир, дэхэоныр сипшъэриль шхъялэу сэльти. Къистефэхэрэм садеэмэ, сэри сыгукэ сэгупсэфы, сзыфэрэзэжъ».

Бэ, бэдэд клаалм шофишэнэу зэшшихъэр, уции тыси ышеэрэп. Мафэ къэс Аскэр дэжэ лъэгъун зиіл къаклорэр макъен. Ахэр предприятием иофишшэхэм ашыщых ыкъи нэмькіл чыпілээм къарэкъых. Игъоу ефэ, уахъта къегъоты — зэкэл ахэр ештэх, ялоххэр зэхэфых, егъэрэзэх, цыифыгъе хэлъэу адэзекло. Поселкэшкор къэлэ гъэпсыкіл тетэу мэлсэу, цыифу дэсир нэбгырэ мин 30-м къэхъэ. Яблоновскэ поселкэ тысыпіл эххэх поселкэшкор Новэр ыкъи Перекатнэр. Псэуплітуми ильэс къэс ахэхъо, ахэми нэбгырэ минитф фэдиз адэс, шофишоу адэлтыр бэ. Арышь, бгъешгэгъону щытэп депутатын мафэ къэс цыифыбэ къызэрэулээрэ. Етлани аш зы къыхъэхъожохы: депутатын ежэ икой хэмхъэрэ организациехэм, къулыкьушшаплэхэм, предприятиехэм ялтыклохэр къыфаклохэу мэхъу. Сыда пломэ Аскэр цыифышуш, амал гора илахэмэ, ыдэж къекуагъэм шоигъор фишэшт. Щысэ къэсхъын. Яблоновскэ гурыт еджапіл N 5-м илтыкло, еджапіл коим къызэрэхимыбуытэрэм щыгъуазээ, Дзэллым дэжэ къекуагъ. Ильэуугъэр мыш фэд: еджапіл эхэл шхъаныгъупчъэхэр жынхуугъех, чылээр къадэхэ.

Аскэр икой еджапіл эхмыхъэрэми, ежэ Яблоновскем щэпсэу, лъэлур ымыгъэцакъилем эмыклоу ылъытагъ. Охтабэ тыримыгъашшэу шхъаныгъупчъэхъэр пластикэм хэшыкыгъехэмкэ афызэблэхъуугъэх. Къуаджэу Псэйткуи джы зидэшчыс чыпіл эзтэсигъэр ильэс 152-рэ хуути. А уахътэм къыклоц фельдшер пункт чэтийнэу унэ дашхъягъэу щытыгъэп. Амбулаториекэ заджэхъэрэ унэ фэтэрхэм ачтэтигъ, кошы зэптиштигъ, ызэгъу уцхэр, зэрээзэштхэ ымэл-псымэхэр, нэмькіхэр афикуштигъехэл, амалэу щылагъэр мэклэ дэдагъэх. Дзэл Аскэр аш езгэнынэу фэхъял ыкъи чырбыш унэ дахэ къоджэгум къыратиргъуагъ — ар фельдшер-мамыку пункт. Иокруг Псэйткуи хэмхъэрэми, икъоджэгъухэм Аскэр джаущтэу ішпілэгъу афэхъу.

Шушыагъэу депутатын илэр къэгъитэхэн хуумэ, бэ мэхъу. Мыектюпэ къэралыгъо технологическэ университетын икъутамэу поселкэ дэтын ышхъэ зэблэхъуугъэн фэягъ, ау ахъщэ щылагъэп.

Фестивалын лъэнкъобэ пшъэрильхэр зэшшихъынхэ мурад ил: лъэпкъ зэфэшхъяфхэм лътгэнэгъэ-шхъэкафэ зэфиря-иленым, щэлагъэр сидигъу къаготыным, хэти ежэ икультурэ, идин имызакъо, нэмькіл лъэпкъхэм якультурэ ыкъи ядин уасэ афишиным фэгъэсэгъэнхэм фэшушэшт.

Мэфекл шофтхъабзэхэм япрограммэхэм Кыблэ федеральнэ шольырэм игупчэ тхыльеджапілэхэм ялтыклохэр, законодательнэ органхэм ыкъи гъэцэлэхэм хабзэм ялашхэу лъэпкъ культурэм икъизете-гъэнэн фэгъэзагъэхэр, АР-м иреспубликэ ыкъи имуниципальнэ тхыльеджапілэхэм, общественнэ ыкъи культурнэ организацием ялофышшэхэр хэлэжэштэх.

«Книга — путь к взаимопониманию и согласию народов» зыфилорэ Кыблэ шольыр фестивалын лъэпкъ общественнэ движенихэр, шэншынхэм ыкъи культурэм ялофышшэхэр, твор-

А юфыгъори фызэшшокыгъ Дээлым — унашхъэр къэу афытыралхъагъ. Джаштэу урамэу Андырхуаэм ыцэ зыхъырэри, аш нэмькіл поселкэ игъобуи Аскэр ишуагъэхэ агъецкілэжъыгъ.

Депутатын кытхъогъори фызэшшокыгъ Дээлым — унашхъэр къэу афытыралхъагъ. Джаштэу урамэу Андырхуаэм ыцэ зыхъырэри, аш нэмькіл поселкэ игъобуи Аскэр ишуагъэхэ агъецкілэжъыгъ.

Адигэ Республикэм ипарламент де-

Гущыіэ щэриохэр

Баим ынэгу сэирэп.

Баир шхэ зэлтийгъэки шхэхырэп, тхъамыкіл мыхагъэки щэурэп.

Сыд былым илэми, гукігъунчъэр тхъамыкі.

Былымыр цыфым пэзымышырэп хайлан.

Акъыл зиіл үлпхъэр туу ешы.

Цыфым нахь былым ин хъужырэп.

Зыпсэ ухэуэрэм щыгъупшэрэп, хъакъыр къыпфекло.

Хъадэусыр нэе-нэшүкіл агощи-рэп.

Пшыныжыгъуаими, гунахыр къэгъэхъэгъошу.

Цыфым зибэ ышээрэр дэи: ти-гъон, хъонэн, армэн, пцыусын, хыл-лэн, дысын, шэнчъян. Ош фэдэ цыфым ренэу учтэтихъаныр узы ыкъи зэфагъэп. Джаш пае дунари шохиэт.

Шүгъон-нэкъохоным нахьрэ «Ius» зимиэл хэтми тхъамыкі дэд.

Ужэхъуным ыпэу шхъаклор «пшхы-ми» нахьшы. Ау зи зымылоу щэлэгээ зиіл лажъэр къылэжыгъэу къыз-шыхъхэрэри щылэх; укытэр, щэлэгъэр, акъылтыр лъэкъолъэл ашынкіл уцу-гъэх.

Егъешлэгъэр цыфыгъе хабзэр зы-шытэхъорэ уахътэм, Ныр чыпэнчъе щэхъу.

Зыми шомылтыкырэп нэпэнчъе тхъамыкі.

Былымыр цыфыр егъэнало, щы-мэл цыфыр еушхъакл.

Иуунапчэ бгъэптийнам нахь фед ужэпэ-цапэ гүшүэ лыгээ къыдэмийн уфэсакымз.

Цыф гъэсагъэр сидымки зы-фэсакыжы.

Тлоо-благор чыпіл изагъэрэп.

Бээгхүэм ыжэ үнкыбзэхъэл үлпхъагъэхъами, къыхитхъыщ.

Жэр зэтемыхэу бадзэ къыдэбя-бэштэп.

Югъэ-къэлэгъэхъыгъэм нахь гуа-шыл — цыфыр еунэкли.

Io зэпымычыжыл цыфыр егъэжы.

Шум кэлгүүрэл шу кыпышыль.

Шу пшэшшуутэу ем зыдемыгъэ-хъых.

Зишу зимыгъуи щыл, ау щэлэгъэ-зигъали, къэгужуагъэх

